

25 éve nyílt meg a Borsodi Tájház első kiállítása

A Szathmáry-Horkay ház és nyári konyhája 2015-ben.

A Borsodi Tájház első épületegyüttesét, a Szathmáry-Horkay házat, a Borsodi út 155. sz. alatt 1987-ben, az akkori városi tanács vásárolta meg, hogy megőrizze a város egyik legszebb népi építészeti emlékét az utókor számára, és szobáiban bemutassa a népi lakáskultúrát, udvarán és csűrjében pedig a népi gazdálkodás eszközeit.

A gyűjtőmunkát követően az első kiállítás 1991. május 19-én, pünkösd vasárnapján nyílt meg. Megnyitóbeszédet dr. Dobrik István művészettörténész mondott. A kiállított anyag jelentős részét Laki-Lukács László gyűjtötte edelényi és környékbeli emberektől.

A nagyház tisztaszobájában az utolsó tulajdonos által otthagytott bútorokból berendezett, polgári ízlést tükröző szobabelső került bemutatásra, amely napjainkban is szinte ugyanabban az összeállításban látható. A hátsó szobában a Bódva völgyére jellemző, 20. század eleji népi szobabelső, a konyhában 20. század eleji konyha került kialakításra, az éléskamrába egykor a háztartásban használt eszközök, a nyári konyhába pedig berendezési tárgyak kerültek. Az udvaron és

a csűrben pedig a népi gazdálkodás eszközei nyertek elhelyezést. Az istállót raktárnak használták, addig, míg egy vihar le nem vitte a nagyházal együtt a tetejét (1995), utána csak a nagyház teteje készült el, mert az istállót rossz állapota miatt le kellett bontani. Néhány év múlva sikerült a helyére ugyanolyan tömegű épületrészt felépíteni (1999), melyben a Borsodi Földvár ásatásán (1987-1999) előkerült leletek egy része került kiállításra.

Az 1990 után megválasztott önkormányzatok is szívügyüknek tekintették a tájház fenntartását és működtetését, így került sor arra, hogy 1997-ben a szomszédos Szűcs-Kiss-Szarka házat, míg 2000-ben a Vadászy házat vásárolták meg, melyekben további kiállításokat rendeztek be.

A tájházról A Borsodi Tájház közleményei korábbi számaiban és más kiadványokban is sok írás látott napvilágot, valamint az intézmény honlapján (www.emkkm.hu) is olvashatnak róla, ezért mostani írásunkban a bővebb ismertetéstől eltekintünk.

Az alábbiakban dr. Dobrik István avatóbeszédéből idézünk:

„E szokatlanul hűvös pünkösdi vasárnapján, melengető eseményre gyűltünk össze.

Több éves gyűjtő és előkészítő munka után ma sor kerülhet a Borsodi Tájház megnyitására.

Az igen gondos és elkötelezett munka egyik jelentős eredményét könyveli el a mai esemény. Sok ember értékmentő és értékmegőrző elhivatottsága, múltunkat becsülő akarata tárgyiasult e tettben: a Bódva völgye egyik legszebb műemlék együttese, a hajdan kismemesi kúria, mátol múzeumi intézményként látogatókat fogad.

Sokan vagyunk tanúi annak az áldozatos munkának, amelyek Lukács László köré tömörülve a Művelődési és Ifjúsági Ház munkatársai, az örökségünkön őrködő egyesület tagjai, a segítő múzeumi szakemberek és a város lakói, elöljárói végeztek, hogy nagyszabású terveik között az első lépésként ez a ház most átadásra kerüljön, hogy a Borsodi földvár tövében a századelőn épült lakóház, gazdasági épületeivel, most berendezetten, múltat idéző helyé váljon, ahol a gazdálkodó, polgárosodó parasztság életkörülményeit idéző tárgy együttes bemutatásán kívül, mód nyílt mélyebb múltba tekintésre is.

*Mód nyílhat nagyobb távlatokban is kutatni az elmúlt időben.
Visszatekinteni eleinkre. Rácsodálkozni hősiességet sem nélkülöző,
hazát, benne házat, lakóhelyet építő áldozatos munkájukra.*

*Megérteni és megszívlelni a ránk hagyott tárgyi örökségben bujkáló
szellemi üzenetüket.*

*A tárgyak szépségében megérezni máig ható szeretetüket a természettel
harmóniát teremtő ember és a tájhaza iránt.*

*Mert egyre jobban érezzük és kívánjuk elidegenedett, érzéketlenné
váló világunkban, keményedő küzdelmeinkben, hogy a múltnak be-
szélnie kell, és nekünk hallgatnunk kell rá.”*

(Az avatóbeszéd teljes szövege A Borsodi Tájház közleményei 9-10.
(2002, 94-95. p.) számában olvasható. A Borsodi Tájház közlemé-
nyei online is megtekinthető az Országos Széchenyi Könyvtár által
szerkesztett Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázisában.)

Részlet a Tájház első kiállításából.